

BLUMENTÁL

Ročník XXIV

Číslo 4

Apríl 2013

El buen aire de Buenos Aires

O latinčine sa vzhľadom na to, že sa takmer nepoživa a ďalej nerozvíja, hovorí ako o mŕtvom jazyku, hoci v minulosti bola rečou vzdelancov. Jej znalosť je doteraz užitočná najmä pre kňazov, lekárov a právnikov. Zdá sa však, že v nedávnom období celý svet rozumel latinčine, minimálne vete: *Habemus Papam!* Bol to okamih, na ktorý sme s radosťou a posvätným napätím všetci čakali. Bolo to v tú pamätnú stredú večer, keď som práve končil prípravu rodičov na krst detí, keď mi jeden z našich pánov kaplánov oznámil, že už stúpa biely dym, a šli do kostola spustiť zvony. Ešte šťastie, že už mi zostávalo len asi päť minút, lebo by som sa asi nedokázal sústrediť na to, čo treba v rámci krstnej katechézy povedať. Veta, ktorou kardinál-protodiakon Tauran uviedol meno pápeža (*Anuntio vobis gaudium magnum: Habemus Papam! - Zvestujem vám veľkú radosť: Máme pápeža!*), vystihuje to, čo sme v srdciach cítili - veľkú radosť a treba dodať, aj veľkú zvedavosť.

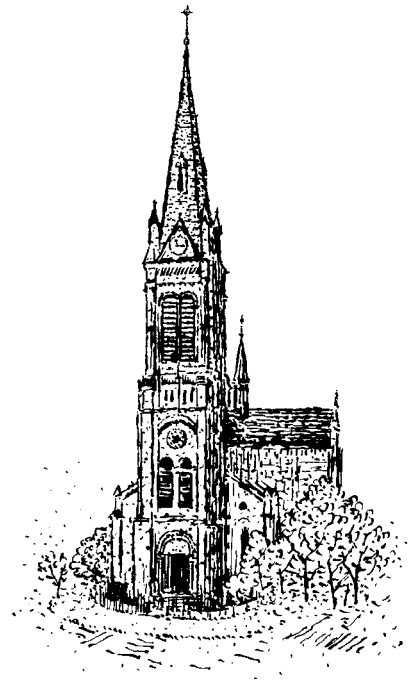
V kancelárii, kde sme sledovali priamy prenos, mali sme poruke aktuálne vydanie Katolíckych novín s menami a fotografiami kardinálov - voliteľov. Ako som počul španielske meno Jorge, a vzápätí priezvisko Bergoglio, takmer som schmatol noviny, lebo sa mi zdalo, že ide o meno jezuitu - argentínskeho kardinála, o ktorom niektorí spomenuli, že v konkláve v r. 2005 získal veľa hlasov, ale teraz, kvôli veku, ho nepovažovali za favorita. Keď sme videli na prvých záberoch pred vstupom na balkón najskôr jeho tvár, v prvom momente (asi aj kvôli okuliarom a bielej reverende) mi pripomenul čosi z Pia XII., ale keď sme ho videli celého v zábere, hneď sme sa s našimi kaplánmi zhodli, že má veľa podobného s Jánom XXIII. A podľa jeho vystupovania sa zdá, že nejde len o vonkajšiu podobnosť. Narýchlo som si na Wikipédii prečítal jeho profil, udivila ma jeho skromnosť, pokora a bezprostrednosť ešte z jeho predchádzajúceho postavenia.

Bolo to niečo, čo sme už predtým vycítili z jeho vystúpenia pred davom na svätopeterskom námestí a svedčilo o tom aj meno, ktoré si vybral: „František“. Hoci mi celkom nesešlo, že on ako jezuita si vybral meno zakladateľa františkánskeho rádu (poznáme mnohé úsmevné anekdoty, ale aj reálne situácie, kde odlišná spiritualita týchto rádov viedla aj k skutočnej rivalite), ale vzápätí mi napadol príbeh zo života sv. Františka z Assisi, keď mal Pánovi opraviť jeho dom: on myslel na kostol, až neskôr si uvedomil, že ide o Cirkev (*la Chiesa* v taliančine, ako aj *Ecclesia* v latinčine je identickým výrazom pre oboje). Pokora sv. Františka, jeho evanjeliová chudoba a radostné prežívanie viery znamenali záchranu Cirkvi a skutočnú reformu. Ako som o tom písal v našom farskom časopise v októbri 2012, pápež Inocent III., ktorý bol politickým suverénom svojich čias, keď prijal assiského Poverella (Chudáčika) na audiencii, s obdivom mu povedal: „Vy ste nás svojou chudobou zahanbili.“ Spoznal v ňom chudobného muža, ktorého videl vo sne, ako podopiera rozpadávajúcu sa budovu Cirkvi.

Tak ako vtedy sv. František zahanbil pápeža, tento raz sa zdá, že pápež František zahanbuje nás. Už sme si zrejme zvykli, že aj to, čo nemusí byť v zhode s duchom Evanjelia, berieme ako čosi štandardné, a naopak, druhoradým veciam pripisujeme primárnu dôležitosť. Zvolenie argentínskeho kardinála Bergoglia akoby prinieslo čosi svieže do života Cirkvi. Preto som aj v nadpise použil takú menšiu slovnú hračku: *el buen aire de Buenos Aires*. Ako vieme, názov metropoly Argentíny pochádza z prostredia námorníkov, ktorí boli vďaka Panne Márii za priaznivé, dobré vetry (*buenos aires*) počas plavby. Zdá sa, že dobrý, priaznivý vietor, teda skôr vanutie Ducha Svätého, nám privialo z Buenos Aires nového pontifika. Povedané slovami pápeža Františka hneď na začiatku: „Viete, že úlohou konkláve bolo dať Rímu biskupa. Zdá sa, že moji bratia kardináli ho išli vziať takmer na koniec sveta.“ Nie je to pre nás až taký koniec sveta. Nám Slovákom je tá krajina blízka, lebo po USA a Kanade predstavovala tretiu najčastejšiu destináciu, v ktorej naši emigranti našli druhú vlasť.

Osobne mám jednu veľkú skúsenosť, keď sa mi vďaka internetu podarilo nadviazať stratené kontakty s našimi príbuznými, ktorí tam odišli v medzivojnovom období, a posledný list od nich prišiel začiatkom päťdesiatych rokov. Počas návštevy som mal možnosť vnímať noblesu, ale aj chudobu mesta a krajiny. Bolo to v r. 2002, keď sa Argentína ocitla na hranici bankrotu a nálada v meste mi pripomínala náš November '89. Aj napriek ťažkej situácii som tam našiel veľmi privetivých ľudí, príjemných vzhľadom, rečou (ich španielčina má taliansky nádych) i kultúrou. Mal som možnosť byť na svätej omši, ktorú celebraval biskup Rubén Oscar Frassia z diecézy Avellaneda - jedného z veľkých predmetí hlavného mesta. Kostolík bol dosť ošarpaný, ale jeden z farníkov, pôvodom Slovinec, mi s úžasom hovoril: „Padre, pero esta comunidad!“ - Otče, ale toto spoločenstvo! Bolo krásne vidieť ich spolupatričnosť, bratstvo, čo tak zdôrazňuje aj nový Svätý Otec. A ešte jedna perlička: V Argentine je veľmi populárne tango. Ako mi hovorili príbuzní, aj spomínaný biskup je jeho nadšencom, aj kardinál z Buenos Aires. Mohol som ja vtedy tušiť, že

(Dokončenie na s. 7)

*Najsvätejšia Panna Mária,
prečistá Božia matka, Nepoškvrnené Počatie.
Do твојих rúk zverujeme veľkú úlohu
ochrany civilizácie života a lásky.
Žijeme v ťažkých časoch masívneho
globálneho útoku civilizácie smrti.
Umiera veľmi veľa nevinných ľudí -
nenarodené deti, starí, chorí.
Počet obetí už presahuje dve miliardy ľudí.
Každý deň zomrie ďalších päťdesiat tisíc detí
umelým potratom v lonách matiek.
Mnoho ľudí vôbec nechce mať deti
Vyrastajú centrá, ktoré ničia plodnosť a život.
Narastá neplodnosť manželských párov.
Ľudský plod sa stáva produktom modernej
technológie,
darcom buniek a orgánov.
„Vytrácajú sa“ postihnuté deti
vďaka selekcii pred narodením.
Stovky tisíc zmrazených embryí sa
udržiava medzi životom a smrťou v tekutom
dusíku.
Medzinárodné ľudské právo
popiera právnu ochranu života
nenarodeného dieťaťa.
Čoraz viac a viac krajín legalizuje eutanáziu.
Zvyšuje sa útok na manželstvo a rodinu.
Najsvätejšia Panna, sľubujeme ti,
že z celej našej sily budeme brániť ľudský
život,
najmä život malých a bezbranných.
Stojíme pred tebou, Matka nášho
Vykupiteľa,
s plným vedomím, že sami nie sme schopní
vyhrať tento globálny boj.
Stoj na čele obrany hnutí „za život“
a ved nás.
Ochraňuj život! Zachráň rodiny! Posilni nás!
Vypros u svojho Syna víťazstvo
civilizácie života a lásky.*

**Zverenie ochrany civilizácie života a lásky
do rúk Najsvätejšej Panny Márie.
Čenstochová, Jasná Hora, 28. 1. 2012**

AK KRISTUS NEVSTAL Z MŔTVYCH, MÁRNA JE NAŠA VIERA...

Predstavme si, že stúpame na turistickom chodníku smerom k jednému z našich tatranských vrcholov. Je málo takých výstupov, pri ktorých by sme mali stále pred očami vrchol. Ani prehľad o ceste nemáme vždy. Potrebujeme pomocný pohľad – mapu, ktorá nás ubezpečí, že ideme správnym smerom. Až keď vyjdeme na vrchol, máme ako na dlani celý pohľad do dolín a na okolité hrebene. Až pri tomto pohľade možno pochopíme, prečo sa bolo treba uberať cestou, ktorú nám ukazovala mapa alebo značky, a nebolo by múdre použiť nejakú nebezpečnú skratku...

Aj spoznávanie Boha je cestou, výstupom. Často veľmi náročným. Niekedy sa nám ukáže smer, ktorému celkom nerozumíme. Môže to byť nejaká vieroučná, či mravoučná pravda. Alebo nejaká ťažko vysvetliteľná stránka Svätého písma. Ak však vo viere zachováme určený smer, vystúpime vyššie a so získaným nadhľadom pochopíme, že to bola správna cesta...

Pýtame sa: Kde má táto cesta spoznávanie Boha svoj pozemský vrchol? Dá sa určiť nejaký bod našej viery, ktorý by slúžil ako základná rozhrádka, ktorá umožní správne chápanie všetkých ostatných pravd nášho kresťanského učenia? Samozrejme, úplný nadhľad nad všetkými pravdami našej viery budeme mať až z nebeskej perspektívy. Ale tu na zemi, kde ešte len túžime po blaženom videní Božej tváre, ktorá je tá najdôležitejšia pravda našej viery?

Kresťanstvo má na túto otázku jednoznačnú odpoveď: **Kristovo zmŕtvychvstanie.**

Ono je tým vrcholom. Odtiaľ sa nám ponúka pohľad na správne chápanie celých starozákonných i novozákonných dejín spásy. Každá pravda našej viery, ale aj každý moment našej osobnej púte viery má spojitosť s Kristovým zmŕtvychvstaním.

Toto je vrchol. A na vrcholy sa nevystupuje ľahko. Je pohodlnejšie zostať dole na úpäti. Zrejme preto skutočnosť Kristovho zmŕtvychvstania vždy vyvolávala protirečenie, pohoršenie, ba až odmietnutie. V minulosti, ale aj dnes. Ak by sme však na tomto bode zaváhali, „naša viera je márna“. Všimnime si niekoľko príkladov, ako sa ohlasovanie Kristovho zmŕtvychvstania stávalo pohoršením od počiatkov až podnes.

Počudovanie – Čo znamená „vstať z mŕtvych“?

Pán Ježiš zostupuje s tromi svojimi najbližšími učeníkmi z hory neďaleko svojho rodného mesta. Mali tam nezabudnuteľný zážitok – zakúsili čosi z Ježišovej božskej slávy. Plní nadšenia by tam zostali aj na veky. Dobre tam bolo. Ale Ježiš pripomína – sme na zemi, treba zostúpiť z vrchu. Keď zostupujú, zrazu Ježiš začne hovoriť o čomsi, čo už možno aj dovtedy viselo vo vzduchu ako nepríjemná hrozba. On však o tom hovorí ako o realite, ktorá sa stane. Bude trpieť. Ale... on tretieho dňa vstane z mŕtvych. Zvláštne rozuzlenie. Nerozumeli tomu. Evanjelium hovorí: Oni si toto slovo zapamätali a jeden druhého sa pypytovali, čo znamená „vstať z mŕtvych“ (Mk 9, 10).

Podobne sa budú správať aj ostatní apoštoli, keď za nimi prídu vo veľkonočné ráno Mária Magdaléna, Jana a Mária Jakubova, a plné prekvapenia i údivu zvestu-

jú neslýchanú správu od mužov v žiarivom odev: Nie je v hrobe. Vstal z mŕtvych! Ale im sa zdali tieto slová ako blúznenie a neverili im (Lk 24, 11).

Čo to znamená vstať z mŕtvych? Na túto otázku sme ešte nenašli úplne uspokojivú odpoveď. Nie je to a ani pre nás to nebude návrat k pozemskému telu. Je to nový spôsob bytia. Preto sa nám správy o zmŕtvychvstaní a aj uvažovanie o ňom zdá stále ako blúznenie.

Ale nedajme sa tým odradiť. Nezostaťme iba začudované stáť. Veď nie preto slávime každoročne Veľkú Noc, aby sme sa konečne dopátrali vysvetlenia, ako prebieha zmŕtvychvstanie, ale aby sme sa utvrdili vo viere. Povedzme to nahlas: **Christos voskrese! Voistinu voskrese!** – Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal z mŕtvych!

Zľaknutie – Nepovedali nikomu nič, lebo sa báli (Mk 16, 8)

Keď sv. Marek opisuje prvé okamžiky, ktoré sa odohrali pri Kristovom prázdnom hrobe, ukazuje sa tu hneď jedna z prvých prekážok ohlasovania Zmŕtvychvstania – strach. Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salome idú v nedeľu ráno k hrobu s voňavými masťami, aby si utlily Kristovo mŕtve telo. Ich bojzlivé uvažovanie o tom, ako sa dostanú do hrobu, preruší nečakaný pohľad – hrob je otvorený! Opatrne vstúpia dnu a tu ďalší šok: vidia mladíka v bielom, ktorý im radostne zvestuje: Vstal z mŕtvych. Niet ho tu. Prvá reakcia žien je

veľmi prirodzená – utečú. *A nepovedali nikomu nič, lebo sa báli* (Mk 16, 8).

Koľkokrát strach zapchá človeku ústa, keď má vyznať Kristovo zmŕtvychvstanie. Strach žien bol zrejme ešte pozostatok veľkopiatokej hrôzy. Báli sa vykričať do sveta, ktorý zabil Božieho Syna, úplne protikladnú pravdu: *On žije!* Podobný strach, plachosť po skúsenosti veľkého piatku sme už možno neraz zažili. Strach povedať jasný opak ľži, ktorá sa tak rozšírila a toľkokrát zopakovala, že sa stala všeobecne uznávanou, politicky korektnou pravdou. Povedať o živote tam, kde sa hovorí o smrti. Povedať o láske tam, kde sa ako o jedinom možnom riešení hovorí o hneve, nenávisti, pomste, aj keď sú zabalené do rôznych obalov. Povedať o Ježišovi Kristovi tam, kde sa už len jeho meno stalo nepohodlným a jeho znaky sa vyhadzujú. Koľkokrát sme boli podobní ako ženy po Ježišom zmŕtvychvstaní. Vedeli sme, že žije, ale radšej sme ani nevyslovili pred svetom jeho meno. Lebo sme sa báli.

Podvod – ...dali vojakom veľa peňazí so slovami: Tak vravte...! (Mt 28, 12 – 13)

Sám deň Kristovho zmŕtvychvstania sa hneď stal svedkom jasného informačného podvodu. Správa o zmŕtvychvstaní sa nešírila len cestou Kristových učeníkov, ktorí sa jeden po druhom presvedčali, že *On žije*. Bol tu aj iný informačný kanál: vojaci zreferovali veľkňazom presne, čo sa stalo. Čo robiť? Kapitulovať, padnúť na kolena a uznať svoj omyl? Ešte nie. Ešte je tu aj iná cesta. Čo je viac: pravda, alebo moc? Podľa veľkňazov bola moc nad pravdou. A moc má ten, kto má peniaze. A tak nimi naplnili vrecká vojakov a na svete bola „iná verzia“ správ o prázdnom hrobe. Verzia, ktorá pochádzala z „veľmi vierohodných zdrojov“. Svätý Matúš smutne konštatuje: *A toto sa hovorí medzi Židmi až do dnešného dňa* (Mt 28, 15).

Vojaci, ktorí s plnými vreckami rozhlasujú po Jeruzaleme: „Ukradli ho“, sú obrazom, v ktorom by sa dnes našiel nejaký jeden človek. Koľko ľudí chodí dnes po svete s plnými vreckami a so správami „z hodnoverných zdrojov“, ktoré sú však „pravdami“, ktoré nadiktovala moc.

Aj v našich časoch sa takáto prax, možno s ešte väčšou silou, obrátila proti pravde o Kristovom zmŕtvychvstaní. Zvlášť keď sa blížia sviatky Veľkej Noci, zrazu sa v novinách, v eteri, na obrazovkách objavujú „najnovšie výsledky výskumov“, ktoré ponúkajú „inú verziu“. Aby tieto správy mali väčšiu silu, nestačí už na to iba pár drobných, čo naplnia zopár vreciek. Zain-

vestuje sa viac. Napríklad neváhajú sa zaplatiť milióny na technicky špičkový film. Len nech sa Kristovo zmŕtvychvstanie popiera dodnes...

Pochybnosti - akože niektorí z vás hovoria, že zmŕtvychvstania niet? (1 Kor 15, 12)

Keď sv. Pavol na ceste do Damasku stretol Zmŕtvychvstalého, radikálne zmenil celé svoje dovtedajšie zmýšľanie. Dovtedy bol presvedčený, že *On* je mŕtvy. A tu mu zaznel hlas: „*Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ.*“ Odvtedy celý svoj život zasvätil ohlasovaniu tejto radostnej zvesti: *On žije! Vstal z mŕtvych!* O to viac ho bolelo, keď sa v spoločenských kresťanov stretol s pochybnosťami o zmŕtvychvstani. Rázne proti nim zakročil. Konkrétne v Korinte sa šírili náuky medzi kresťanmi, ktoré popierali zmŕtvychvstanie ako také. Pavol zo všetkých síl bráni tento základ či vrchol celej viery: *Ale ak nebol Kristus vzkriesený, po-*

tom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera (1 Kor 15, 14).

Toto je asi najnebezpečnejší útok proti pravde o zmŕtvychvstani. Jej spochybňovanie vo vnútri samej Cirkvi. Samozrejme málokedy sa to deje otvorene. Väčšinou sa na to používajú rôzne „teologické“ kľučky. Aj v korintskom prípade sa zrejme popieralo vzkriesenie tiel po smrti, nehovorilo sa hneď proti Kristovmu vzkrieseniu. Dnes zaznievajú podobné náuky aj vo vnútri cirkvi. Povie sa napríklad: Nie je až tak dôležité, či Kristus naozaj historicky vstal z mŕtvych. Dôležité je, aby bol vzkriesený v tvojom srdci. A podobné sladké moralistické reči, ktoré spochybňujú realitu Kristovho vzkriesenia...

Ale Kristus vstal z mŕtvych, prvotina zosnulých!“ (1 Kor 15, 20)

Napriek počudovaniu, strachu, podvodom, pochybnostiam, Cirkev vedená Bo-

žím Duchom neustále ohlasuje radostnú zvest: **Pán naozaj vstal z mŕtvych.** Aj túto Veľkú Noc zaznelo a cez celú veľkonočnú oktávu bude zaznievať radostné veľkonočné evanjelium.

Nechajme sa povzbudiť a posilniť vo viere v Kristovo zmŕtvychvstanie.

V aktuálnom roku viery, sme pozvaní nezostať niekde na pohodlnom úpäti, iba pri neurčitých náukách o „čomsi“, či „komsí“ tam hore, ako sa to dnes často ohlasuje. Je pravda, že „niekto je tam hore“, ale my môžeme ísť v hľadani aj vyššie. Až na vrchol - k Ježišovi Kristovi, ktorý svojím zmŕtvychvstaním dokázal, že je Boh z Boha, Svetlo zo Svetla, pravý Boh z Boha pravého.

Nepohrdajme tými, ktorí sú v poznaní Boha ešte len na začiatku cesty niekde v kosodrevine, ale my sa nechajme Božím slovom viesť stále vyššie...

Jozef Pajerský, kaplán

ZVESTOVANIE PÁNA A ÚCTA K ŽIVOTU

Slávnosť Zvestovania Pána slávime symbolicky deväť mesiacov pred Vianocami. V tomto roku je to 8. apríla kvôli Veľkému týždňu. Slávnosť pripomínajúca vtelenie Božieho Syna je možnosťou **d'akovať za každý počatý život.** Duch Boží pôsobil nielen pri príchode Pána Ježiša na tento svet, ale, hoci odlišne, pôsobí pri zrode každého človeka. Boh povoláva človeka k bytiu.

Panna Mária pri zvestovaní hovorí: *Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.* Takýto postoj by mala mať každá matka a vôbec každý človek voči životu, ktorému Boh dopraje sa počať. Tomuto postoju otvorenosti pre to, čo chce Boh, protirečí neprirodzené bránenie počatiu, sterilizácia a najmä umelý potrat.

Potrat je usmrtením nenarodeného človeka! Ide skutočne o človeka, ktorý mal už geneticky zakódované svoje vlastnosti - pohlavie, farbu očí, vlasov, pokožky, neraz má dokonca odlišnú krvnú skupinu ako jeho matka. Keby sme po počatí hľadali vo vývoji moment, odkedy je človek ľudskou bytosťou, nenašli by sme takýto zlomový bod. Počatím začína proces, ktorý prirodzene postupuje až k narodeniu. Človek je človekom vďaka príslušnosti k ľudskému rodu, a nie vďaka stupňu rozvoja a dokonalosti. Biblicky jestvovanie človeka ako osoby už v lone matky je vyjadrené pri stretnutí Panny Márie s Alžbetou, keď ten, ktorý sa zaradoval v živote matky, bol už osoba Ján Krstiteľ. A tiež vtedy, keď Alžbeta hovorí, že Panna Mária je požehnaná medzi ženami a požehnaný je plod jej života, mysliac jednoznačne na Pána Ježiša, ktorého Presväta Panna pri navštívení Alžbety nosila v živote.

Pri potrate sa teda odníma právo už existujúcej osobe: **počatému dieťaťu je odoprené prvé a základné ľudské právo na život.** Bez tohto práva ostatné práva strácajú zmysel.

Potraty sa dotýkajú aj verejnosti. Potrat otvára cestu znevažovaniu hodnoty ľud-

ského života, ľudia strácajú prah vnímania hodnoty človeka. Ženy musia žiadať „nový feminizmus“, vyhlásil blahoslavený pápež Ján Pavol II. Na audiencii pre členov talianskeho hnutia na ochranu života ďalej zdôraznil: „**Neexistuje pravý pokoj bez úcty k životu.** Nijaké úsilie o pokoj nemôže byť účinné, ak sa rovnakou silou nepostavíme proti útokom na život vo všetkých jeho fázach od počatia až po prirodzenú smrť, ako s odvahou hovorievala aj Matka Tereza politikom, že potrat je prvou vecou, ktorá ohrozuje pokoj vo svete.“

Je potrebné, aby sa spoločnosť aj zákonmi chránila takého veľkého zla, ako je potrat. Pravdaže, nijaký zákon úplne nevyrieši páchanie zla. Napriek tomu je správne, že sme zakázali vraždy alebo krádeže zákonom. Neznamená to, že sa už viac ne-

vraždí ani nekradne, ale je správne, že vrahov a zlodějov za ich činy stihame. Ten istý princíp platí aj pri vražde nenarodeného dieťaťa. Potraty zrejme budú existovať ďalej, tak ako krádeže a vraždy, bude ich však podstatne menej. Dôvod, prečo je to tak, je jednoduchý: zákon formuje spoločnosť. Napríklad podľa prieskumu v Taliansku by viac ako štyridsať percent žien určite nepodstúpilo potrat, keby ho neumožňoval zákon. V toľko kritizovanom Poľsku po legálnom zákaze potratov tam už nepresadzuje liberalizáciu potratov ani jedna významná politická strana a poľská mládež, ktorá bola silne „pro-choice“, je dnes dominantne „pro-life“.

Mnohí poviete, že v tomto morálnom názore na zlo potratu máte jasno. Ale predsa žijete medzi ľuďmi, ktorým treba v tejto oblasti správne radiť. Totiž nielen nahovárať na potrat, ale aj mlčanie v kruhu blízkych, je cudzím hriechom. A potom - komu dávame náš hlas, aby nás zastupoval v parlamente? Ďalej, poznáte rodiny v núdzi, ktorým treba pomáhať? Hnutie „pro-life“, ktoré inicioval Svätý Otec, môžeme podporiť aj ekonomicky. Na Slovensku pôsobí občianske združenie „Pro-life“, ktoré slúži osvetou, poradenstvom i pomocou tým, ktorí si v tomto ohľade myslia, že sú v bežvýchodiskovej situácii.

Úctu k životu možno v týchto dňoch okolo slávnosti Zvestovania Pána podporiť i nosením bielej stužky. Na tento úmysel sa treba modliť. Kiež slová *Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova*, dokážu povedať matky nosiace život, obdobne ich manželia, pracovníci v zdravotníctve, politickí predstavitelia i tí, ktorí vplyvajú na verejnú mienku v médiách.

Ján Sítar, kaplán

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

1150. VÝROČIE PRÍCHODU
SVÄTÝCH CYRILA A METODA

Slovenskí pútnici, účastníci národnej púte do Ríma ukončili trojdňové putovanie vo Večnom meste v Bazilike Santa Maria Maggiore, kde celebroval svätú omšu v slovenčine žilinský biskup Mons. Tomáš Galis. V homílii sa im prihovril sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Cyril Vasil'. Jeho homíliu nám poslal vdp. Daniel Dian do tejto rubriky. Z homílie sme vybrali:

V týchto dňoch sa na mieste nerozlučne späťom s misiou svätých Cyrila a Metoda zišla početná skupina ich priateľov zo Slovenska, aby si pripomenuli 1150. výročie ich príchodu medzi našich predkov, a mne sa dostalo poverenie, aby som pri tejto príležitosti predniesol slovo. Dnes nechcem predniesť tradičnú pútnickú kázeň, nebudem sa prihovárať vám, pútnikom, ale v mene svojom a verím, že aj vašom by som sa chcel prihovoriť našim oslávencom – svätým Cyrilovi a Metodovi, a keďže ide o príhovor k svätcom a vierozvestom, skôr by som toto slovo nazval modlitbou.

Drahí Cyril a Metod!

Chcel som začať pripomienkou toho, že nás delí jedenásť a pol storočia histórie, správnejšie je však povedať, že nás spája **jedenásť a pol storočia**. Tak dlho sú vaše osudy a osudy slovanských národov, aj nášho národa, prepletené, **tak dlho sme spojení v láske, obete, vernosti, úcte a inšpirácii**.

Láska, obeta a vernosť sú vašim darom, **úcta a inšpirácia** našou odpoveďou.

Keďže však ani pri slávnostných príhovoroch neslobodno klamať či prikrášľovať pravdu, a to ani vtedy, keď je nepohodlná, musím priznať, že jednotlivé ohnivé tohto spojiva sú nerovnako silné. Vy ste nikdy nezaváhali v láske k Pánovi a v obeťvej láske k tým národom, ku ktorým ste boli poslaní ohlasovať evanjelium. Z našej strany však úcta voči vám a inšpirovanie sa vašim príkladom boli často nedostatočné, poznačené mnohými našimi chybami – osobnými i historickými, našou pyšnou nevedomosťou, slaboškou zakomplexovanosťou a nechotou ceníť si dobro – a to musíme priznať aj pri púti, ktorú sme nazvali „národnou“.

Národná púť je prejavom národného povedomia, a preto nás vedie aj k zamysleniu sa nad našim národným prežívaním vzťahu k vášmu dielu a odkazu. Vy ste svoj život z lásky k Bohu obetovali ohlasovaniu evanjeliovej pravdy, a tomuto vášmu darovaniu sa ste ostali verní. Kvôli Kristovi ste sa zriekli nielen kariéry, bohatstva, ale aj rodiny a domoviny. Nám už táto krátka návšteva v Ríme, v cudzine, ozrejmuje dôležitosť toho, že môžeme tieto sväté miesta slobodne navštíviť a rovnako sa môžeme slobodne vrátiť domov, do vlasti. Ešte máme v živej pamäti časy, keď nebolo možné z vlasti odísť ani natoľko, aby sme sa pozreli na Devín z druhej strany Dunaja a tí, ktorým sa to podarilo, sa zasa nemohli vrátiť. **Láska k vlasti však dnes nie je termínom, ktorý by sa veľmi používal**, alebo ktorý by naozaj ovplyvňoval naše životy – **a je to trochu škoda**. Vy ste sa zriekli svojej vlasti nie preto, že by ste išli do cu-

dziny hľadať lepšie živobytie, ale **pre lásku k Stvoriteľovi**. Zriekli ste sa možnosti bývať vo svojej vlasti, ale láska k nej ostala vo vašich srdciach. Tak ste to vyjadrili v ranej modlitbe východného obradu, v kánone byzantskej utierne, ktorý ste zložili na počesť sv. Demetera. V ňom ste cez oslavu patróna mesta Solún vyspievali vašu lásku k rodnému mestu, lásku k vlasti. *Ó, slávny, tvoja krajina o tebe vie, že ako nový Mojžiš si premohol modlársku lešť, a tak uvádzaš svoj ľud do večných príbytkov, preto tá dnes, blažený, čestne cíti a dôstojne oslavuje... O tvých podivuhodných zázrakoch sa rozpráva aj medzi barbarmi...* Sv. Demetera, ste predstavili nielen ako osobitného patróna Byzantíncov, s ktorými boli Slovania neraz vo vojnovom konflikte, ale ako toho, ktorého *Božia Múdrost, (...) určila za slávneho milovníka otčiny*.

V modlitbe ste sa k nemu utiekali hovoriac: *Voláme k tebe, blažený. Zachráň nás, čo s vierou ospevujeme tvoj sviatok. A ešte tá prosíme: Zachráň svojich služobníkov od nebezpečenstiev, ktoré im teraz hrozia...*

Aké nebezpečenstvá ste mali na mysli? Mnohoraké – predvídané i nepredvídané. Na prvých misiách ste čelili dišputám pohanov, vyznávačov islamu i judaizmu – ale boli to skôr akademické polemiky. Od prvých spoločných krokov vašej misie medzi Slovanmi však bolo vaše účinkovanie vystavené útokom nepravídnikov, a to ani nie tak od pohanov, ako z radov tých, ktorí mali byť vašimi bratmi vo viere...

Nebezpečenstvá na cestách boli pre vás putujúcich misionárov súčasťou života. Putovanie po neznámych a „cudzích“ krajinách sa preto odráža aj v kánone, kde ste sa pýtali svätého Demetera, ale vlastne samých seba i nášho Pána: *Ó, múdry, prečo my jedi-*

ni tvoji úbohí služobníci, zbavení sme tvojej krásy a pre lásku k Stvoriteľovi chodia po cudzích krajinách a mestách, ó, blažený, sme vystavení posmechu trojjazyčníkov a bludárov? Toto „chodenie po cudzích mestách“ a „posmech trojjazyčníkov“ sa vzťahovali nielen na vaše účinkovanie medzi veľkomoravskými Slovienmi, ale aj na ďalšie putovania, ktoré boli s ním spojené. Možno vari nespomenúť, ako vás v Benátkach, oboch, ale zvlášť Konštantína-Cyrila napadli, keď sa zišli proti nemu biskupi a kňazi, i mnísi ako vrany na sokola a pozdvihli trojrečový blud a hovorili: Človeče, povedz nám, prečo si utvoril teraz Slovienom písmeň a učíš ich, ktoré nikto iný predtým nevyňašiel ani apoštolí, ani rímsky pápež, ani Gregor Bohoslovec, ani Hieronym, ani Augustín? My však poznáme len tri jazyky, ktorými sa patrí v knihách sláviť Boha: Hebrejov, Grékov a Latinov.

To ešte vtedy títo biskupi a kňazi nemohli ani tušiť, že už o pár mesiacov rímsky biskup Hadrián II. položí vaše knihy a písma práve tu, v tomto chráme na oltár, že pri jasličkách uložených v tejto bazilike a pripomínajúcich príchod Božieho Slova na svet, udelí našej reči a liturgii v nej slávenej, či už v obrade gréckom, či rímskom, tú najvyššiu dôstojnosť uznajúc schopnosť ohlasovať, ba čo viac, ich prostredníctvom znovu sprítomňovať duchovne, ale i materiálne, reálne a viditeľne *Slovo, ktoré bolo na počiatku... to Slovo, ktoré sa stalo telom a prebývalo medzi nami*.

V tomto mariánskom chráme, tu pred pohľadom Bohorodičky, pred ikonou, ktorú Rimania nazývajú záchranou rímskeho ľudu, *Salus populi romani*, ste sa spolu s učeníkmi radovali zo zdaru vašej misie, ale z vášho srdca sa nestrácal ani jasný obraz chrámu vo vašom rodnom meste...

„Pútnici a cudzinci“ – áno, takéhoto označenia sa vám zaiste dostávalo, veď aj franskí biskupi vyčítali Metodovi: *„V našej oblasti učíš!“... Ako nezelaní cudzinci boli vyhnaní vaši žiaci z Nitrianska i celej Veľkej Moravy*, krátko potom, čo si ty, Svätý Metod, odovzdal svoju dušu Pánovi. Ale to, čo sa mohlo chápať ako víťazstvo zla, ukázalo sa nakoniec ako víťazstvo dobra – **vaše dielo sa týmto spôsobom rozšírilo a pevne zakorenilo v iných Slovanoch, v tých, čo si viac vážili vlastné písmeň, vlastný obrad, vlastnú kultúru i národnú nezávislosť**. A v konečnom dôsledku aj my, potomkovia prvých adresátov vašej misie, najprv sme si mysleli, že jedinou nádejou našej národnej záchranu bude prichýliť sa „k veľkému... tomu tam se dubisku, jeň vzdoruje zhoubným až dosaváde časům“. Potom, po ďalšej neblahej dejinnej skúsenosti sme si uvedomili, že v tieni toho dubiska by naša národná lipka zakrpatela – a tak sa opäť obraciam k vám, k vášmu dedičstvu a odkazu s prosbou: vyučte nás pravde. Ste predsa naši učiteľia, a napriek rôznym formám vyhánania, odnárodňovania, náboženského prenasledovania ste stále ostali v srdci nášho ľudu. Ba keď sme na vás niekedy v dejinách my sami zabúdali, vy ste na nás nezabudli...

Svätí Cyril a Metod!

Keď vás chválime za vašu obetavosť pri ohlasovaní evanjelia, za schopnosť zriek-

nuť sa veci a citov vám drahých, iste tým nechceme povedať, že ste boli necitliví, že by vám akosi fatalisticky, či fanaticky bolo všetko ľahostajné. Aj vy ste pociťovali nostalgiu za vlasťou, za svojou domovinou, aj vám ležal na srdci osud vašej vlasti. A práve preto ste aj našich predkov učili a cez nich aj nás dnes učíte skutočnej láske k vlasti. Učili ste nás, že **za vlasť sa treba modliť a pracovať pre ňu**, ba spolu s našimi predkami ste sa za ňu takto modlili: *Cesarstvíje naše Gospodi milostij tvoj prizri, i ne ot-daj našego tuzim i ne obratij nas v plen nar-odom poganskim. Hrista radi, Gospoda na-šego, iže cesari s Otcom i s Svetim Duhom. (Vzhliadni, Pane, milosťou svojou na na-še kráľovstvo. A nevydaj, čo je naše cudzim. A neodďaj nás v korisť národom pohanským. Skrze Krista, Pána nášho, ktorý kraľuje s Ot-com i Svätým Duchom).*

Dnes by sme sa mali túto modlitbu modliť často – aj keď nemáme kráľovstvo, ale republiku. Aj dnes totiž hrozí, že to, čo je naše, bude vydané cudzím. Ako? Tak, že sa budeme naivne domnievať, že sme to my, čo rozhodujeme o našej vlasti, o našich domovoch, o našom hodnotovom systéme, o našich daniach a o ich požívaní – a pritom budú tieto rozhodnutia padať kdesi inde, ďaleko, a nebudú to už naše osobné rozhodnutia, ba nebudú už vynášané dokonca ani tými našimi zástupcami – nech už sú takí či onakí – ktorých sme si vybrali. Oni sami sa totiž v našom mene, bez toho, aby sme si to príliš všimli, krok za krokom, postupne zrieknu našej samostatnosti, sami sa „nebadane“ vydáme cudzím – tak, ako už v dejinách nie raz – a to našou ľahostajnosťou k spoločnému dobru, rozdrobenosťou, nedostatkom ideálov, malichernými spormi, túžbou získať si priazeň mocnejších, či ocenenie dnešných veľmocí.

Aj dnes by sme sa mali modliť, a prosíme aj tu, teraz, o váš príhovor, svätí Cyril a Metod, aby sme sa v našej vlasti nestali korisťou národov, alebo ešte skôr zvykov pohanských. Stať sa korisťou národov pohanských – to dnes neznamená obávať sa vpádu akýchsi húnskych či avarských hord – novodobé pohanstvo sa dnes šíri oveľa záľudnejšie, ba takmer nepozorovateľne – formou morálneho relativizmu, pod heslom falošne chápanej slobody či bezbrehej tolerancie, ktorá označuje za netolerantného toho, kto svoj názor opiera o pravdu evanjelia a nebojí sa to povedať nahlas. Novodobé pohanstvo odmietajúc kresťanský hodnotový systém prejavuje sa aj vo forme do extrémnu hnanej politickej korektnosti, ktorá povyšujú sa na roveň zákona, zakazuje zlo označiť ako zlo.

Svätí Cyril a Metod!

Ak ste si vo vašich časoch nevedeli predstaviť ani vy, ani naši predkovia, ktorí boli vtedy ešte dokonca označovaní za barbarov, čo je to politická korektnosť dotiahnutá do absurdnosti, tak vám musíme vysvetliť, že takto chápaná korektnosť vyžaduje, aby to, čo sa po celé tisícročia považovalo a v každom katechizme označovalo za „do neba volajúce hriechy“, naraz nadobudlo novú terminologickú i morálnu kvalifikáciu.

Verejne sa tieto veci vraj nepatrí hovoriť, a kňazovi, či biskupovi na kázni už vôbec

nie, lebo by to hneď bolo označené za demagogické tmárstvo, a vyvolalo by to možno vášnivé a v podstate neplodné diskusie, ale vám, svätí Cyril a Metod, to môžeme povedať.

Do neba volajúca „krv Ábela“ sa v prípade **usmrcovania nenarodených** má dnes nazývať aplikovaním práva slobodnej voľby matky, práva, ktoré nikto nesmie spochybniť, ak nechce stratiť obľúbenosť či volebné preferencie a stať sa terčom nenávisťi, či posmechu aj zo strany tých, čo sa formálne nazývajú kresťanmi, ale vo svojom živote sa zásadami kresťanstva neradia.

Iné katechizmom označené ako do neba volajúci hriech, je „volanie utláčaného ľudu v Egypte, nárek cudzinca, vdovy a siroty, nespravodlivosť voči námezdnému robotníkovi“ – toto všetko máme dnes vraj chápať ako **aplikáciu voľného trhu práce, reguláciu migračnej politiky a prejav slobodnej trhovej ekonomiky**.

Do neba volajúci „hriech Sodomčanov“ **vraj už, po novom, máme rešpektovať ako prejav inakosti** a hoci náboženské procesie už vychádzajú z módy, ono novopohanské náboženstvo považuje za prejav novej kultúry všestrannú podporu takejto „inakosti“ hrdými pochodmi, stieraním prirodzených rozdielov medzi mužom a ženou, otcom a matkou, redefinovaním pojmu partnerstva, manželstva i rodiny celým tým nestrávitelným antropologickým gulášom, ktorý v budúcnosti prinesie len bruchabôľ.

Svätí Cyril a Metod!

Máme to dnes veru ťažké. Za vašich čias vládcovia hľadali pre svoj národ učiteľov a vysielali za nimi delegácie, vítali ich a zverovali im žiakov – dnes sa učiteľia pomaly musia báť žiakov, pretože **princíp akejkoľvek prirodzenej autority stratil podporu verejnosti** a vládcovia si prácu tých, čo vyučujú, necenia ani natoľko ako prácu tých, ktorých štát potrebuje, aby mohli pomáhať a chrániť občanov a hlavne naháňať skutočných zločincov. Ako keby nebolo lepšie dobrou výchovou predchádzať degradácii človeka, než ju neskôr za drahé peniaze trestať.

Novodobé pohanstvo neznesie vieru v Jedného a Trojjediného Boha, ktorý je Tvorca, Zákonodarca i Sudca. Preto žiada radikálnu náboženskú neutralitu, ktorá už ale nie je neutralitou, ale v podstate je presadzovaním kultúrneho a politického ateizmu.

Preto sa snaží zo všetkých síl čím viac zosmiešniť všetko, čo je prejavom viery, čo je prejavom vyššieho mravného princípu, čo je znakom morálneho poriadku. Z toho ale nepriamo vyplýva aj strata úcty k akejkoľvek ľudskej autorite. Súčasná strata dôvodov na úctu k zákonnej autorite je priamo úmerná ľahkovážnosti, s ktorou neraz nositelia autority hazardujú so svojou dôveryhodnosťou – či už ide o predstaviteľov rodinného, občianskeho, politického či cirkevného života. Mohli by sme pokračovať vo výpočte pasce novodobého pohanstva ešte dlho, ale možno by sme tým príliš zakalili radostnú atmosféru vášho dnešného sviatku.

Svätí bratia Cyril a Metod!

Vy posilnení dôverou v nebeskú pomoc vášho patróna sv. Demetera pustili ste sa do boja s pohanstvom, neprajníctvom a nevedomosťou. K vášmu patrónovi ste sa modlili slovami *Zo strašnej hmyľ a nevedomosti očisť nás, veď ty miluješ otčinu, múdry Demeter, a svojím príhovorom nám dopraj ospiavať v dnešný deň tvoje jasné narodenie*. Tento boj je s istou obmenou aktuálny aj dnes, a preto sa aj my pri spomienke na váš príchod medzi našich predkov obraciame na vás parafrázovanými slovami tejto vašej modlitby, adresovanej teraz ale vám. Svätí Cyril a Metod: *Zo strašnej hmyľ a nevedomosti vyveďte nás, veď vy milujete zverené vám stádo i našu krajinu, a svojim príhovorom doprajte nám najšť svetlo pre náš život a nasledovať ho s verným srdcom. Tu pred obrazom Bohorodičky sa spolu s vami chceme modliť slovami starobylej piesne, ktorú ste zložili na jej počesť: *Vieme, Panna, že ty si prístav pre tých, ktorých kruto trápi horkosť života. Všetci ťa prosíme, Neпоškvrnená, aby sme vo viere našli svoju útechu.**

Zakončujúc našu národnú púť, chceme vám znova zveriť náš národ a tvojimi slovami, svätý Cyril, modliť sa zaň: *...všetkých spoj do jednoty, učíš ho ľudom znamenitým, jednomyselným v pravej viere a správnom vyznávaní a vnukni im do srdca slovo tvojho usynovljenija.... schovaj ich pod ochranou svojich krídel, aby všetci chválili a slávlili meno tvoje – Otca i Syna i Svätého Ducha. Amen.*

Oslávte s nami náš miestny sviatok Matky dobrej rady

Slávna Panna ustavičnej rady, vyvolená Matka večného Slova, ktoré sa stalo človekom, sprostredkovateľka Božích milostí a orodovníčka za hriešnikov!

Ja, tvoj nehodný služobník, prichádzam k tebe s prosbou, aby si sa stala mojou vodkyňou a radkyňou v tomto slzavom údolí.

Pre predrahou krv tvojho božského Syna prosím, vypros mi odpustenie hriechov a milosti potrebné na záchranu mojej duše. Pomôž Cirkvi dosiahnuť víťazstvo nad jej nepriateľmi a rozšíriť Ježišovo kráľovstvo po celej zemi. Amen.

VÝCHODNÉ KREŠŤANSKÉ UMENIE

Ledva vieme zachytiť to, čo je na zemi a len s námahou chápeme to, čo máme na dosah ruky. Kto sa teda dopátra toho, čo je v nebi? (Múd 9, 16)

Východné, byzantské kresťanské umenie, ktoré určovalo smerovanie kresťanského sveta do rozkolu Cirkvi v roku 1054, keď došlo k definitívnemu rozpadu na grécku a latinskú cirkev, si zachovalo svoj vplyv aj v neskorom stredoveku a v renesancii. Dokonca vefa z intenzity svojho vplyvu nestratilo dodnes. Vzhľadom na to sa byzantské kresťanské umenie prijíma bez ohľadu na konfesiónalnu príslušnosť ako spoločné umenie kresťanských cirkví na Západe i Východe. Každé umenie má za cieľ spoznať a viesť človeka k pravde. Sakrálné umenie sa usiluje pochopiť transcendentnosť – nadzmyslovosť, túži sa priblížiť k poznaniu Božej múdrosti.

Jednou z ciest poznávania Božej múdrosti je ikonografia – ikonopisectvo, čiže tvorba ikon. Ikony byzantského štýlu zachytávajú bohatstvo mystického života východného kresťanstva. Po mnohých rokoch izolácie nachádzajú západní kresťania pomaly opäť cestu k bohatým zdrojom umenia kresťanského Východu. Biblia zjavuje Božiu pravdu pomocou slova, tvorcovia ikon odovzdávajú pravdu viery inak, prostredníctvom obrazu, maľby. Predstavujú evanjelium napísané nie slovom, ale obrazom. Preto sa vo východnej cirkvi používa výraz „písať ikonu“ nie namaľovať ikonu. Ikonopisec je považovaný za človeka, ktorý dostal výnimočné povolanie od Boha a osobitné požehnanie Cirkvi. Ikona je sakrálny obraz najčastejšie písaný na drevo. Ikona je charakteristická pre kresťanské – pravoslávne a gréckokatolícke chrámy.

Viac ikon spojených do jednej steny s presne určenou kompozíciou tvorí **ikonostas**, ktorý oddeľuje svätyňu od chrámovej lode. *Ikona nie je ľudská predstava o zobrazených veciach, ale dlhodobé rozjímanie nad Božím slovom. To sa potom podľa ikonopiseckého kánonu zhmotňuje do farieb a tvarov, kde nie je autorom ikonopisec, ale sám Boh. Ten potom cez rozjímaný pohľad hovorí k človeku a volá ho k sebe. Keď stojíme pred ikonou, doikne sa nás niečo neobyčajné „pravdivé“, čo prekračuje estetický zážitok a pohne našou dušou. Ikona je založená práve na tomto tajomstve, umožňuje ľudskému duchu povzniesť sa nad materiálnu podobizeň svätca, ktorého predstavuje, a tak dôjsť ku Kristovi žijúcemu v sláve. Ikony nám pomáhajú vidieť krásu, krásu neba, krásu samého Boha. Preto ikonu musíme „čítať“, spoznávať, kontemplanovať. Nemôžeme milovať to, čo nepoznáme. Láska sa rodí pri poznávaní a vedie k ešte hlbšiemu poznaniu. Boh, aby nám dovolil milovať ho, zobrazil sa. Tak ako kedysi aj dnes je ikona impozantným „rebrikom“, ktorý spája nebo*

so zemou. Ponúka stretnutie medzi Bohom a človekom. Človeka stvoreného na Boží obraz ikona v najskrytejších hĺbkach jeho srdca priťahuje. „Tajomstvo ľudského života na zemi spočíva v tom, aby sa každý človek stal dokonale ikonou Boha“ (F. Mastroian, taliansky kňaz). Prvé ikony začiatkom 10. storočia produkovali kyjevska, novgorodská a tverská ikonopisecká škola. Autori boli väčšinou anonymní mníši. Po rozdelení cirkvi na východnú a západnú vznikla moskovská ikonopisecká škola, ktorej významným predstaviteľom boli majster Dionýz a Sergej Radonežský. Veľké zbierky ikon sa nachádzajú v kláštore sv. Kataríny na hore Sinaj v gréckom kláštore na hore Athos, ale aj v galériách a múzeách najmä v Rusku (Múzeum Andreja Rubľova, súkromné múzeum ruských ikon zberateľa Michaela Abramova a ďalšie). Na Slovensku je to Spolok ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda, ktorý má za cieľ zachovávať a rozvíjať ikonopisectvo ako súčasť kultúrneho cyrilometodského dedičstva národa. Ikonografii sa venuje aj Ikonopisecká dielňa archanjela Rafaela. Autorom ikonostasu v grécko-katolíckej katedrále Povýšenia vznešeného a životodarného kríža na bratislavskom Ondrejskom cintoríne je Rastislav Bujna. Písaniu ikon sa venuje už osem rokov a gréckokatolícky kňaz Róbert Demko, ktorý pôsobí v obci Dúbravka pri Michalovciach. Okrem iného napísal ikonu dojčiaciej Bohorodičky, ktorá je umiestnená v chráme nad jaskyňou mlieka v Betleheme.

Každá liturgia má svoje hymnické diela, ktoré sú po stáročia vysoko cenené. Vrcholom byzantskej liturgie sú Zlatý kánon, od sv. Jána z Damašku, určený pre Veľkú noc, a **mariánsky hymnus Akatist**, ktorý ospevuje božské materstvo Panny Márie a udalosti, ktoré sa vzťahujú na počatie a narodenie Ježiša Krista. Medzi všetkými mariánskymi hymnami vyniká svojou veľkoleposťou a krásou. Akatist znamená spev, počas ktorého sa nemá sedieť ale stáť. Vznik tejto bohoslužby podnietil trojitý zázračný zásah Bohorodičky pri ochrane Konštantinopolu v 5. storočí. Dogmy viery sú v ňom zbásnené a vyspievané, aby si ich ľudia lepšie zapamätali. V byzantských chrámoch sú teologické pravdy vyjadrené len spevom, zásadne sa nepoužívajú žiadne hudobné nástroje (to sa pokladá za pohanské, lebo za zvuku hudobných nástrojov zomierali prví kresťania za Krista). Ľudský hlas je najdokonalejším a najkrajším prejavom oslavy. Autorstvo Akatistu je neznáme, lebo starí majstri sa nepodpisovali z pokory, aby vynikla Božia veľkosť. Každý verš Akatistu sa začína slovom „**Raduj sa!**“ čo znamená „Chaire – Ave – Zdravas,“ ktorým začína Gabrielovo oslovenia Panny Márie v Lukášovom evanjeliu. Kresťan, ktorý si uvedomuje že bol spasený, sa neustále raduje. Ak nemáme vnútornú radosť, svoje kresťanstvo neprežívame v plnosti!

Božia múdrosť nás oslovuje aj v **žalmoch**,

na ktoré východná cirkev kladie veľký dôraz. V žalmoch sa spája a vyjadruje radosť s bolesťou, túžba po Bohu s vedomím vlastnej nehodnosti, šťastie a pocit odvrhnutia a dôvera v Boha, bolestná samota, plnosť života a strach zo smrti. Tým, že sa v chrámoch využíva len ľudský hlas, veriaci sú podnecovaní k aktívnemu zapojeniu sa do prosieb, nárekov a chvál predkladaných v žalmoch Bohu. Tým ich plnšie prežívajú, precitujú a uvedomujú si ich obsah a pravdivosť. Niekedy celú hodinu pred bohoslužbou všetci veriaci spievajú žalmy.

V úvode citovaná Kniha múdrosti nás upozorňuje na našu malú schopnosť vnímania okolitého sveta a duchovných hodnôt. Aj vedci sa zhodujú na tom, že kapacitu nášho mozgu využívame len na 3 – 5 %. Einsteinovi sa to podarilo na 10 %. Aby sme napriek tomu prežili v tomto svete, Pán Boh nám dal a vpísal aj do nášho srdca desatoro prikázani, ktoré by nás mali preniesť cez nástrahy života. Preto je k nám aj nekonečne milosrdný, lebo vie o našej biede a neschopnosti. Kontemplaním, rozjímaním a čítaním ikon, častým opakovaním modlitieb, žalmov a prosieb, oslavou Boha spevom, sa naša pozornosť zaostrí a dovoľí preniknúť do srdca Božím pravdám. Veď láskyplný Kráľ Ježiš Kristus sa v cirkevnej slovenčine východného obradu nazýva **Čelovikol'ubec**. Jeho náruč je vždy otvorená. Boha môžeme stretnúť iba v prítomnosti, preto niektorí východní mníši, aby udržali svoju pozornosť na „tu a teraz“, sa bez prestania modlia Kristovu modlitbu **Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym**.

Táňa Hrašková

Vďaka, charita Blumentál

V nedeľu 7. marca sme znova mohli zažiť obohacujúce popoludnie v seminárnej miestnosti nášho farského úradu. Aktivita Charity Blumentál sa prejavuje aj v sprostredkovaní stretnutí s ľuďmi, ktorí nám pomáhajú chápať súvislosti kultúrneho a cirkevného diania a ich vplyv na spoločenský a náboženský život nás všetkých. Tak to bolo napríklad aj v januári tohto roku, keď bol hosťom Charity hovorca KBS vdp. Jozef Kováčik, ktorý nám „otvoril oči“ a objasnil skutočnosti, ktoré hýbu súčasným mediálnym svetom. V marci účastníci nedeľného popoludnia spolu s pánom farárom mali možnosť v Charite Blumentál privítať Dr. Viliama Turčányho, vzácneho človeka s otvoreným srdcom a výnimočným darom sprostredkovať taký literárny skvost, akým je Proglas. Podujatie s názvom **Svätý Konštantín Filozof a Proglas** sa konalo v rámci Cyrilometodského roku, ktorý prežívame na Slovensku

Okrem toho nám Dr. Turčány viac priblížil dielo Jána Hollého. Je totiž výnimočným znalcom a aj interpretom jeho diela. Beseda sa niesla nielen v duchu zanezanosti prednášateľa a v snahe oživiť naše slovánske povedomie, ktoré by nemalo upadnúť do zabudnutia, ale všetkých nás, čo sme sa besedy zúčastnili, oslovila aj bezprostrednosťou a milou atmosférou, ktorá dala celému povedomiu osobitný charakter. Ďakujeme. **-ba-**

ALOJZ STEPINAC

Keď sa v spomienkach vraciame do čias neslobody Cirkvi u nás v päťdesiatych a nasledujúcich rokoch minulého storočia, nemôžeme opomenúť mená našich biskupov – mučeníkov – bl. Petra Pavla Gojdiča, Vasil'a Hopka, aj tých, ktorých proces blahorečenia ešte nie je ukončený – Jána Vojtáššáka, ... Buzalku, no i tých, čo toto obdobie prežili zdanlivo na slobode, no spútaní v činnosti pre dobro Cirkvi. Takto však trpeli aj mnohí kňazi a biskupi v iných štátoch podobne neslobodných. Patril medzi nich aj chorvátsky biskup Alojz Stepinac.

Narodil sa 8. 5. 1898 ako piate z ôsmich detí v chorvátskej časti vtedajšieho Rakúsko-Uhorska. V roku 1916 hneď po maturite ho povolali na taliansky front. V zajatí prežil koniec Prvej svetovej vojny aj vznik Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov. Alojz sa angažoval v práci s mládežou v katolíckom združení Orol. V roku 1922 sa zúčastnil v Brne na Všeorolskom zlete a za Chorvátov niesol vlajku. Keď v sebe rozpoznal povolanie pre zasvätený život, rozhodol sa slúžiť Bohu v kňazstve. Biskup poslal Alojza študovať do Ríma, kde sa spoznal a spriatelil s Franzom Königom, neskorším Viedenským arcibiskupom a kardinálom. Kňazskú vysviacku prijal ako 32-ročný. S novokňazskou horlivosťou sa Alojz zapojil do pastoraácie a zakrátko založil chorvátsku pobočku Charity.

Medzivojnové obdobie v Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov bolo poznačené narastajúcim napätím medzi jednotlivými národnosťami a aj náboženstvami. To sa najviac prejavilo počas druhej svetovej vojny. Krátko pred jej vypuknutím bol Alojz Stepinac ustanovený za záhrebského arcibiskupa.

Stepinac skupine národne orientovaných študentov Záhrebskej univerzity raz povedal: „Láska k národu nemôže premeniť jednotlivca na divoké zviera, ktoré ničí všetko a volá po pomste. Naopak, musí ho robiť vznešenejším tak, že jeho národ prejavuje druhým lásku a úctu.“ Počas vojny Stepinac otvorene podporoval ustašovské nezávislé Chorvátsko. Ustašovci boli nielen radikálni katolíci, ale aj fanatickí nacionalisti. Prenasledovali ľudí inej národnosti a vyznania či rasy. Stepinac s prenasledovaním nesúhlasil a žiadal ich predstaviteľov, že ak už niekoho trestajú, nesmie to byť bezdôvodné, svojvoľné, len z nenávisťi, vždy je potrebný dôvod a spravodlivý súd s vinníkom. Veď pred Bohom sme si všetci rovní.

Svojim kňazom ako arcibiskup dovolil administratívne prijať pravoslávnych veriacich do Katolíckej cirkvi v prípade, že by im hrozilo nebezpečenstvo, pričom po ukončení nebezpečenstva by im bolo umožnené vrátiť sa k svojej viere. Ochraňoval aj židov. Mnohých skrýval, hľadal cesty, ako ich príviesť na neutrálné územie Španielska či Turecka, kde v tom čase pôsobil nuncius Angelo Roncalli, budúci pápež Ján XXIII.

Arcibiskup Stepinac bol akoby medzi viacerými mlynskými kameňmi. Ustašovská vláda tlačila na Rím, aby ho odvolali, no Vatikán neuznal tento vojnový štát a nevyhovel im. Stepinac bol aj pod drobnohľadom Nemcov. V októbri 1943 mu zavraždili brata. Hneď po vojne ho zavrreli, ale na prikaz Tita ho prepustili. No keď sa

moci ujal Tito a komunisti, tvrdo trestali akýkoľvek odpor. Cirkvi znárodnil takmer všetok majetok. Aj oni tlačili na Vatikán, aby odvolal arcibiskupa Stepinaca, čomu Rím nevyhovel, lebo kompetentní si uvedomovali, že nastupujúci komunistický režim chce dosadiť na jeho miesto poslušného človeka.

Tito Stepinacovi navrhoval, aby vytvoril miestnu národnú cirkev nezávislú od Ríma. Keď však arcibiskup tento návrh neprijal, navrhli mu, aby ušiel do zahraničia. Stepinac ostal pri svojich kňazoch a veriacich. Stovky z ich uväznili, mučili a zavraždili. Tito nariadil, aby arcibiskupa súdili z vojnových zločinov. Podobne ako neskôr v Československu prebehol s ním monšterproces, v ktorom ho obvinili z kolaborácie s nemeckými nacistami, chorvátskymi ustašovcami, inými zahraničnými silami. Na obhajobu mal iba krátky čas, počet svedkov obmedzili. Rozsudok bol vopred určený – šestnásť rokov väzenia za vlastizrada a vojnové zločiny. Stepinac si odsedel päť rokov a neskôr ho Tito v rámci zmierlivého gesta voči Západu dal prepustiť pod podmienkou, že buď emigruje do Ríma, alebo ostane v domácom väzení v jeho farnosti v Krašiči. Arcibiskup sa rozhodol ostať v diecéze so slovami: „Iba ak by ma násilne naložili do lietadla a vyviezli za hranice.“ Pápež Pius XII. sa rozhodol arcibiskupa Alojza Stepinaca vymenovať za kardinála. Napísal listy aj ďalším uväzneným prelátom Stefanovi Wyszińskému do Poľska, Józsefovi Midsentyemu do Maďarska a Jozefovi Beranovi do Československa a aj im zvereným veriacim, aby zostali verní Cirkvi. Kardinál Stepinac zomrel v domácom väzení 10. februára 1960 vo veku 61 rokov. Predpovedal, že hoci on sa pádu komunizmu nedožije, systém určite padne. Veriaci ho okamžite pokladali za mučenika a čoskoro si ho uctievali v národnej svätyni Mária Bistrica.

Tam arcibiskupa Stepinaca Ján Pavol II. vyhlásil v roku 1998 za blahoslaveného.

Zdenko Tkáčik

(Dokončenie zo s. 1)

hovoríme o budúcom pápežovi? Prostradie – krajina aj ľudia –, v ktorom som bol len necelý týždeň, na mňa hlboko zapôsobilo. Na rovinu poviem, že by som si vedel predstaviť svoje kňazské pôsobenie aj tam. Veľmi rýchlo som sa tam spriatelil s dovtedy neznámymi ľuďmi. Navyše, doteraz je tam aj nemalá, ale postupne sa zmenšujúca komunita Slovákov.

Zdá sa, že Svätý Otec prináša do Cirkvi nový vietor. Zdá sa, že tá novosť spočíva v návrate k jednoduchosti a úprimnom ži-

votnom optimizme Kristových učeníkov, a v snahe pokorne žiť život podľa Evanjelia. Rád by som spomenul myšlienku emeritného pápeža Benedikta XVI., ktorý v knihe *Svetlo sveta* v rozhovore s novinárom Petrom Seewaldom povedal slová, ktoré sa javia skoro ako prorokstvo: „Nie každý pontifikát musí mať úplne nové poslanie... Treba pochopiť dramatickosť našich čias, pevne sa v nej držať Božieho slova ako rozhodujúcej inštancie a zároveň dať kresťanstvu **jednoduchosť a hĺbku**, bez ktorých nemôže pôsobiť.“

S vďakou pamätáme v modlitbe na dar pre Cirkev, akým bol už emeritný pápež Benedikt. V hĺbke myšlienok tohto veľkého teológa a intelektuála vždy nájdeme mnohé inšpirácie. V jednoduchosti pápeža Františka zasa nájdeme praktické lekcie, ako žiť život kresťana. V poslednom období toho smutného v Cirkvi bolo viac než dosť, hrozilo, že to krásne v nej budeme neschopní vnímať. Doteraz samé Vatileaks, pedofili, Vatikánska banka, rivalita v rímskej kúrii, alebo personálne, majetkové a mediálne napätia v Cirkvi na Slovensku. Radosť zo Svätého Otca sa spája v tomto období s radosťou z oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania. Vlastne Kristovo víťazstvo a paschálna radosť je ten primárny dôvod našej viery, nádeje a duchovnej radosti. Ale vždy nás poteší, keď aj niekto z ľudí nám dokáže túto nadprirodzenú radosť preniesť do pozemskej reality. Zdá sa, že pápež František už mnohých chytil za srdce ako hlásateľ Evanjelia – radosnej zvesti. Staňme sa nimi aj my! To je moja veľká túžba, ako aj súčasť môjho veľkonočného želania Vám, milí farníci a čitatelia nášho časopisu Blumentál!

Branislav Čaniga, Váš blumentálsky farár

Farská knižnica informuje

Na poličku v našej farskej knižnici od Vianoc pribudlo množstvo nových knih, skoro všetky sú povšimnutia hodné, ale chceme čitateľov upozorniť na drobnú publikáciu, ktorú je podľa slov na obale knihy určená predovšetkým mládeži, ale myslím si, že aj nám skôr narodeným, sa

zide oprášiť si vedomosti z dejín stredoveku a dozvedieť sa, ako to naozaj bolo s historickou Pannou Orleánskou – *Luis de Wohl: Svätá Jana z Arku (Karmelitánske nakladateľstvá, Kostelní Vydří, 2012, 131 s.)*

Životopis obyčajného jednoduchoho sedemnástoročného dievčaťa pochádzajúceho z francúzskej dedinky Domrény je napísaný pútavo a historicky verne. Dej sa odohráva v 15. storočí, keď Angličania obsadili časť Francúzska a korunný princ nebol schopný zmobilizovať svoje vojsko a rytierov na oslobodenie krajiny. Všade vládla skepsa a vojaci nemali jednotné velenie. Vtedy prichádza Jana, dievča z ľudu, ktoré tvrdí, že pozná cestu z tej biedy. Je inšpirovaná hlasmi sv. Michala Archanjela, sv.

(Dokončenie na s. 8)

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

- **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku;
- **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.

Počas školského roka:

- sv. omša pre mládež utorok – 18,00 (spieva zbor Běčkari)
- sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)
- sv. omša pre deti nedeľa – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

- vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatočnom týždni** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

6. 4. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 20. 4. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

- v **strediu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

- **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

- **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz so psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia sú vždy v pondelok o 18,00 h na farskom úrade. Začína sa prvým pondelkom v mesiaci. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša. V týchto katechézach pokračujeme od mesiaca január.

- **priprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretávajú v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevníkov a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA APRÍL

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Abý verejný nábožný slávenie viery prebudilo veriacich do duchovného života.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Abý misijné cirkevné spoločenstvá boli znakmi a nástrojmi nádeje i zmŕtvychvstania.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Nech sa na príhovor slovanských vierozvestov svätých Cyrila a Metoda naša viera v Ježiša Krista, umučeného a pochovaného, ktorý vstal z mŕtvych, stáva dôvodom nádeje aj v bolestných chvíľach života.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

1. 4. Veľkonočný pondelok

7. 4. Druhá veľkonočná nedeľa, Nedeľa Božieho milosrdenstva

8. 4. Zvestovanie Pána (Slávnosť z 25. marca)

25. 4. Sv. Marka, evanjelistu

26. 4. Naš miestny sviatok Matky Dobrej rady

OZNAMUJEME

- na **Veľkonočný pondelok** budú sväté omše, ako aj **Deviatnik k Božiemu milosrdenstvu** tak, ako v nedeľu;
- **deviatnik k Božiemu milosrdenstvu** bude pokračovať cez veľkonočnú oktávu, teda počas celého týždňa, po skončení sv. omše o 16,30 h a v sobotu pred sv. omšou o 17,30 h;
- **omšové úmysly** na mesiac máj sa budú zapisovať v Krstnej kaplnke v pondelok 8. apríla od 16,00 h;
- vo štvrtok 26. apríla je náš miestny sviatok **Matky Dobrej rady**. Svätú omšu na oslavu Panny Márie – Matky dobrej rady o 16,30 h budú spoločne **sláviť kňazi – rodáci z našej farnosti**;
- **duchovné pásmo Na chválu sv. Cyrilovi a Metodovi** z príležitosti 1150. výročia príchodu našich vierozvestov bude v sobotu 27. apríla 2013 o 19,00 h v našom kostole. Prednes Proglasu si vypočujeme v podaní umelkyne Evy Kristinovej a sprievodné slovo od historičky Mgr. Eleny Šubjakovej. Piesne z mariánskeho a cyrilometodského repertoáru sprostredkuje speváčka Hanka Servíková. Srdečne vás pozývame. Vstup je voľný.

(Dokončenie zo s. 7)

Margity a sv. Kataríny. Títo nebeskí pomocníci jej pomáhajú zmobilizovať vojakov a postavia ju do čela francúzskej armády proti anglickým okupantom. Podari sa im pod jej velením oslobodiť Orléans a intenzívne bojovali za oslobodenie všetkých okupovaných oblastí. Jane verili len tí najobyčajnejší vojaci, veliteľia a šľachtici ňou pohrdali a tajne jej hádzali polená pod nohy. Ale Jana bola verná Bohu, modlila sa, vojakov viedla najprv k duchovnému prameňu – poukazovala im na nutnosť sviatostného života a potom inšpirovaným vojenským velením vyhrala jednotlivé boje napriek anglickej presile. Svätica alebo čarodějnice? To je najčastejšia téma rozhovorov medzi pospolitým ľudom a vojakmi na oboch stranách boja. Zranená, ale rýchlo sa uzdravila, aby mohla naďalej slúžiť svojej vlasti. Dosiahla korunováciu Karola VII. v Remši. Nakoniec ju pri oslobodzovaní mesta Compiègne zajali, narýchlo odsúdili a upálili na hranici. Nikto jej nikdy nedokázal, že je kacírka, na všetky otázky odpovedala správne, ale koleso mocných ju zomlelo. Teraz by sme povedali justičná vražda alebo len ľudský omyl? Janu z Arku o dvadsaťpäť rokov plne rehabilitovali a vyhlásili za nevinnú, ale jej to už pozemský život nevrátilo.

V roku 1909 ju pápež Pius X. blahorečil a v roku 1920 pápež Benedikt XV. svätorečil a ustanovil za patrónku Francúzska. Vojaci na celom svete ju vyzývajú ako svoju nebeskú patrónku a utiekajú sa k nej vo svojich bojoch a neistotách až do dnešných dní. Pre nás ostatných je vzorom hrdinskej vernosti Bohu. Nemáme sa báť mu naplno dôverovať, aj keď sa nám zdá, že zlo v akejkoľvek forme má nad nami prevahu, lebo je to len zdanie, konečné víťazstvo patrí Bohu.

Monika Šandorová